

FRANCISCO ROA

GALERIE LIEVE HEMEL - AMSTERDAM

Francisco Roa

DE WERELD IN EEN DOOSJE & ANDERE COMPLICATIES

ALL THE WORLD IN A BOX AND OTHER COMPLICATIONS

Tekst / Text
Koen Nieuwendijk

Copyright © 2025 Galerie Lieve Hemel & Francisco Roa
Photos Francisco Roa, design Koen Nieuwendijk
Translation by Tekstwerk, Amsterdam
Published at the occasion of Francisco Roa's exhibition
in Galerie Lieve Hemel, 24 May - 21 June 2025

ISBN: 978-90-70402-66-2

Galerie Lieve Hemel Editions
Elementenstraat 15
NL-1014 AR Amsterdam
Tel. + 31 (0)20 6230060
galerie@lievehemel.nl
www.lievehemel.nl

Cover:
Detail uit "Stilleven met Metronoom" *Detail from "Still life with Metronome"* - see page 1
2024, colour pencil and mixed media on paper, 76 x 126 cm

"Stilleven met Metronoom" 2020
gemengde techniek (o.a. kleurpotlood)/papier op karton
76 x 128 cm

Het is niet zonder een beetje provocatie als ik u voorleg dat beeldende kunst bestaat om gedachten en gevoelens over te brengen zonder woorden. Al dat gedoe met verklaringen en uitleg druist juist in tegen waar beeldende kunst onverslaanbaar in is: iets uitdrukken zonder woorden. Dat ik daar niet naar handel als ik zelf nota bene naar woorden zoek waarmee ik de aandacht kan vestigen op de veelzijdigheid van Francisco Roa inzake zijn oeuvre dat meandert van stillevens naar dierportretten, naar landschappen en zelfs zo nu en dan een Amsterdamse toren, moet u maar voor lief nemen. Maar natuurlijk is het mogelijk een verband te leggen tussen een doosje op zijn kant en een toren, zelfs zonder toestemming van de kunstenaar, of eigenlijk van de toeschouwer, want de rechtvaardiging van een kunstwerk vindt zijn beslag als de toeschouwer ernaar kijkt, en zijn/haar inbreng van gedachten en associaties vermengt met die van de kunstenaar, ongeacht of die ze kan verwoorden, of die zich überhaupt herinnert. Ik geef toe, zo'n proces is niet te ontrafelen, en dat moet je ook niet willen. Wat ook weer niet wil zeggen dat uitleg zinloos is, ten slotte zijn we allemaal behept met nieuwsgierigheid, en wat zou de wereld saai worden als die niet meer wordt beantwoord. Straks meer daarover.

"Pieza 21 - Pelikan" 2017
kleurpotlood/papier op karton
27 x 22 cm

"Stilleven met Kalebas" 2020
potlood/papier op karton
97 x 146 cm

It is not entirely without provocation on my part when I put it to you that the purpose of the visual arts consists in the transference of thoughts and feelings without having to resort to using words. Non-verbal expression – as the one thing the visual arts are unbeatable at – can only suffer from the whole palaver of clarification and explanation. My search for the right words to have you focus your attention on the versatility Francisco Roa displays in his body of work, which meanders from still lifes to animal portraits, landscapes and even the occasional Amsterdam bell tower or similar soaring structure, is something you'll just have to put up with. And yet it is of course altogether possible to establish a link between a small box lying on its side and a high-rise whether or not it is with the permission of the artist, or rather, that of the onlooker, given that a work of art achieves vindication the moment the onlooker fixes his or her gaze on it and blends his or her input of thoughts and associations with those of the artist irrespective of whether the latter is able to put them into words or even remember what they were. I'll be the first to admit that the process in question defies disentanglement, but why would you even bother? Which should not be taken to mean that an explanation would be useless, as we're all as curious as the next person – and what a dull world it would be if we were no longer able to satisfy our curiosity! Not to worry, for I'll come back to this at a later stage.

Roa en ik spreken elkaars moedertaal niet en communiceren via Google, al levert dat tot nu toe geen wereldliteratuur op. Toch is er een talig aanknopingspunt in de woorden en de namen, die op de doosjes staan, die soms van Nederlandse oorsprong zijn. De verrukkelijke willekeur die dat uitstraalt doet me weer denken aan mijn verblijf in Tokio. Die stad is op het eerste gezicht een doorsnee wereldstad met grote en hoge gebouwen. Hun gevels dragen reusachtige Japanse schrifttekens, die ik met geen mogelijkheid kan lezen. In veel Westerse landen, de talen waarvan door verwantschap of leenwoorden soms toch als door een luikje toegankelijk zijn, ligt dat anders maar zijn die irritante merknamen niet te missen. Gelukkig blijft in Tokio het samenspel van de gebouwen en die schrifttekens in mijn ogen onaangestaan door de boodschap die er staat, waaraan ik me anders wellicht zou ergeren. En weer merk ik dat ik mijn georeer tegen het gebruik van woorden in de beeldende kunst via een zijweg wordt ontkracht.

"Continuo III" 2024
 gemengde techniek (o.a. potlood)/papier op karton
 24 x 146 cm

As Roa and I are strangers to each other's mother tongue, we communicate using Google (never mind that the end result is not quite at the level of world literature). And yet the words and names depicted on the boxes, some of them of Dutch origin, offer a linguistic lead. The delightful arbitrariness that is thus conveyed reminds me of the time I spent in Tokyo, which at first glance struck me as a run-of-the-mill metropolis full of large-scale high-rises whose elevations were emblazoned with supersized Japanese characters of which I could make hear nor tail. This is different in many Western countries as a region some of whose languages share a proto-language and have come to incorporate loan words, which has created a service hatch of sorts to render them more easily accessible to outsiders (albeit that the brand names with which they are invariably peppered impose themselves in the most annoying manner). I have always counted myself lucky that my lack of familiarity with the Japanese writing system shielded me from having the interaction between Tokyo's buildings and the characters they displayed being affected by the substance of the messages (which might have struck me as annoying had I been able to decipher the characters). And once more I cannot but conclude at this stage in the proceedings that my diatribe against the use of words in the visual arts has indirectly been debunked.

"Teonex" 2024
 gemengde techniek/papier op karton
 24 x 53,5 cm

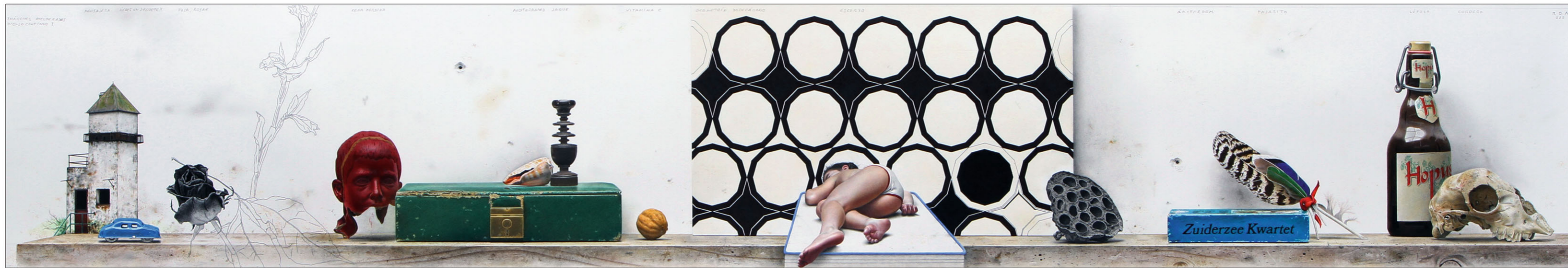

"FIM'BO" 2024
 gemengde techniek/papier op karton
 22 x 48 cm

Het kan overigens ook omgekeerd. Ik heb boeken gelezen van de Spaanse schrijver Carlos Ruiz Zafón, en zowaar, in zijn verhalen ontwaar ik bij vlag en wimpel iets van de parallelwereld die ook via de tekeningen van Roa is te betreden, al was het maar door het beeldrijm tussen het rafelige papier en karton van de doosjes en de tand des tijds die boeken voorziet van de sporen van de bladerende handen en de tranen van de lezers - ik verwijs hier naar het boek *De gevangene van de hemel*, het derde van een vierluik, waar een magische bibliotheek een hoofdrol speelt.

And this is not all, for the mechanism also works the other way around. Case in point: in the stories of Spanish author Carlos Ruiz Zafón I have been struck by glimpses of the parallel world which Roa's drawings similarly provide access to, if only by virtue of the pictorial rhyme between the frayed paper and board of which the boxes are made and the ravages of time that leave books with the marks of fingers turning pages and tears shed by readers, this being a reference to *The Prisoner of Heaven* as the third book in a quadriptych revolving around a magical library.

The expression “it’s a dead cert” would in my view be somewhat over-dramatic when it comes to addressing the aforementioned element of curiosity not only about the original content of the boxes, but also about what said boxes have come to accommodate since, a bit like inadequacy of insight versus (or as a follow-up to) lack of knowledge, as a phenomenon that even the youngest of children have come to display long before they have reached primary school age (and which for reasons that warrant deeper probing tends to meet with discouragement once the child has enrolled in the education system). The fact that the “makeability ideology” has brought to light the more or less demise of natural selection (much less evolution) as a survival tactic – even though I’ve been interested to read about the tentative presumption of genes likewise being influenced by physical conditions – has made it more relevant than ever to appreciate that curiosity has now taken over the reins, as a trait which is similarly attributable to many animals whether or not they get around to putting it to actual use. In fact I would not even rule out the possibility of a tree being curious, given that trees are capable of generating sound.

"Continuo I" 2024
gemengde techniek (o.a. potlood)/papier op karton
24 x 146 cm

Het gebruiken van de uitdrukking "ik durf er vergif op in te nemen" lijkt me wat teatraal om het al genoemde aspect aan te roeren van de nieuwsgierigheid naar niet alleen wat er oorspronkelijk in die doosjes zat, maar ook wat er nu in zit. Zoiets als tekortschietend inzicht versus of in het verlengde van ontbrekende kennis, een fenomeen dat zich al bij kleine kinderen voordoet, ruim voordat zij in de schoolbanken zijn beland, waar overigens om nader te analyseren redenen doorgaans die eigenschap wordt onderdrukt. Nu de maakbaarheidsgedachte blootlegt dat er van natuurlijke selectie als overlevingstaktiek, laat staan evolutie, nauwelijks meer sprake is, al las ik met belangstelling over het geopperde vermoeden dat genen ook worden beïnvloed door fysieke omstandigheden, is het des belangrijker te beseffen dat die rol nu is overgenomen door nieuwsgierigheid. Een eigenschap die ook veel dieren is toe te schrijven - al doen ze er verder weinig mee - en zelfs sluit ik een nieuwsgierige boom, omdat die geluid kan maken, niet uit.

"Munttoren, Amsterdam" 2014
kleurpotlood/papier op karton
25,2 x 34,1 cm

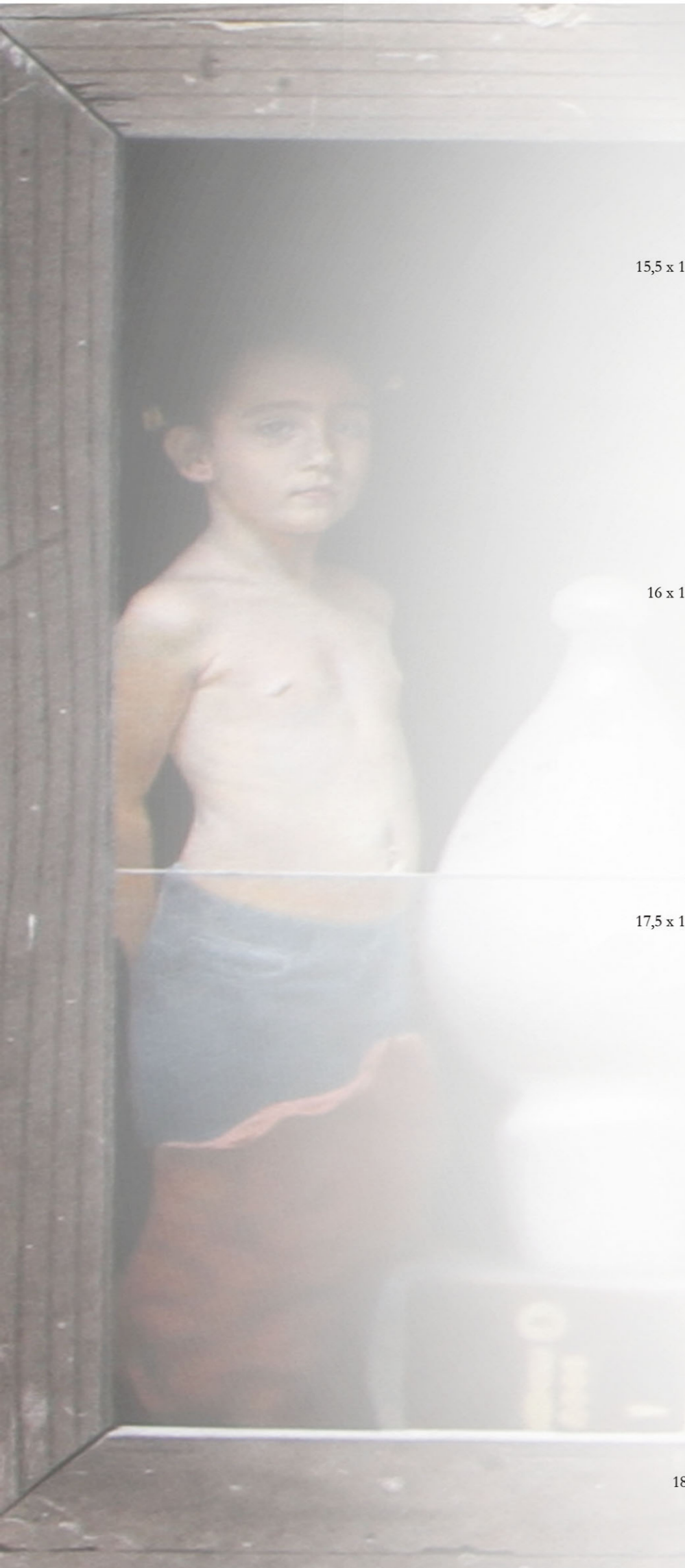
"El Escorial" 2022
potlood/papier op karton
21 x 33 cm

"Ombuboom" 2017
kleurpotlood/papier op karton
45 x 34 cm

"Hoyo" 2021
potlood/papier op karton
53 x 75 cm

"David" 2015
brons 6 / 7
15,5 x 15 x 16,5 (35)h cm

"Gonzalo" 2015
brons 2 / 7
16 x 14,5 x 15 (37)h cm

"Veronica" 2015
brons 4 / 7
17,5 x 16 x 16,5 (38)h cm

"Aida" 2015
brons 3 / 7
16 x 15 x 13 cm

"Emma II" 2015
brons 1 / 7
18 x 18 x 16 cm (35h)

Ik las een recensie over de boeken van twee filosofen (Woei-Lien Chong en T.C.W. Oudemans- NRC 18 en 19 april 2025), die menen dat de staat van dienst van het aardse leven in een uitzichtloze fase is beland (met excuses voor de schijn van dedain die ik over me afroep met het toch wel erg bondig samenvatten van vele honderden pagina's toegewijde tekst), onder meer door het benadrukken van de volstrekt neutrale houding van het universum bij het beseft dat alles zijn einde vindt in entropie, in vernietiging, in vuur, zonder een spoor van betrokkenheid. Op welke schaal nieuwsgierigheid daartegen ingezet kan worden lijkt mij onder andere door de tijdschaal voorlopig, zo niet voor eeuwig, onbeantwoordbaar, maar dan blijft toch staan dat zo'n nietig stuk kweeksel als het menselijk ras op eigen houtje - zou het een van de vele aberraties van het gebrekkige systeem van celdeling zijn? - iets heeft ontwikkeld dat op papier minstens zo sterk is als de universele entropiegedachte. Maar ik dwaal af.

The NRC editions of 15 and 19 April last featured reviews of two books (one each) by philosophers Woei-Lien Chong and Wouter Oudemans, according to both of whom the track record of earthly life has become bogged down in hopelessness (with apologies to those of you who may misinterpret my decidedly terse précis of many hundreds of pages of dedicated text as disdain) owing inter alia to the emphasis placed on the absolutely neutral position of the universe in the realisation that everything comes to an end in entropy, in destruction, in fire, without a trace of involvement. In view of the time scale and other considerations I would at least for the time being if not forever classify the question as to the extent to which curiosity could be deployed to turn the tide as unanswerable, which however does not detract from the fact that the human race, consisting as it does of eight or so billion poxy clumps of cells, all by itself – could this be one of the many aberrations of the rickety process of mitosis? – has come up with something that is at least as commanding on paper as the notion of the entropy of the universe. But I digress.

"Perezoso" 2016
 kleurpotlood/papier op karton
 50 x 71 cm

"Lagarto" 2016
 kleurpotlood/papier op karton
 43 x 35 cm

"Caballo" 2015
 kleurpotlood/papier op karton
 34,5 x 45,5 cm

"Half Paard" 2015
 kleurpotlood/papier op karton
 41 x 66 cm

Waar het om gaat is dat Francisco Roa in zijn stillevens de wereld herschept in een kakofonie van voorwerpen, veel meer dan die paar doosjes die ik als onderwerp koos. Wat maakt een recensent het zich moeilijk als hij bekent dat hij niets in stillevens ziet, omdat er niets is te beleven. De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat ik die eerlijkheid bewonder, maar prijs tegelijk het geluk dat me ten deel valt dat er naast de allerstilste composities van bijvoorbeeld Olaf Cleofas van Overbeek, die met één enkele grijze kom, qua vormgeving kan het niet bescheidener, een bijna tastbaar blok contemplatie op het doek zet, een stillevenschilder bestaat als Roa (al doet hij het met potlood, zwart-wit of kleur, en andere technieken), die met een grote maar functionele precisie uitzoomt op een bonte reeks parafernaliën, die, hoe verschillend ook, toch elk een gesamtkunstwerk op zich vormen.

The nub of the matter is that Francisco Roa in his still lifes re-creates the world into a cacophony of objects, in numbers that are far greater than the handful of boxes I mentioned before. The art critic who owns up to not caring for still lifes “because the genre is totally devoid of action” certainly makes things difficult for him or herself. Although in all honesty I quite admire the sincerity of such a statement, at the same time I appreciate the good fortune that has befallen me in that alongside the almost unimaginable tranquillity of compositions by someone like Olav Cleofas van Overbeek, who needs nothing more than a single grey bowl (could there be a more unassuming shape?) to put an almost tangible block of contemplation to canvas, there is a still life painter such as Roa (even though he works in pencil, black and white or colour and uses other techniques as well) who with maximum yet serviceable precision zooms out to a colourful range of diverse paraphernalia each of which represents a “Gesamtkunstwerk” in its own right.

"5 Cinco 5" 2024
gemengde techniek/papier op karton
16 x 50 cm

"Nr 3" 2024
gemengde techniek/papier op karton
25,5 x 20 cm

"24" 2024
gemengde techniek/papier op karton
22 x 48 cm

